

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН  
ЖОГОРКУ АТТЕСТАЦИЯЛЫК КОМИССИЯСЫ



ВЫСШАЯ АТТЕСТАЦИОННАЯ КОМИССИЯ  
КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

## АТТЕСТАЦИЯ

Жобо

Положения

2015

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн  
2012-жылдын 22-августундагы  
N 578 токтому менен  
бекитилген

### Окумуштуулук даражаларды берүү тартиби жөнүндө ЖОБО

(КР Өкмөтүнүн 2014-жылдын 30-июнундагы № 425 токтомунун ре-  
дакциясына ылайык)

#### 1. Жалпы жоболор

1. Ушул Жобо илимий жана илимий-педагогикалык кызметкерлердин квалификациясын баалодугу укуктук негиздерди жана окумуштуулук даражаны изденүүгө колголан диссертациялар жооп бере турган критерийлерди аныктайт, илимдин доктору жана кандидаты окумуштуулук даражаларын берүүнүн тартибин белгилес.

2. Кыргыз Республикасынын Жогорку аттестациялык комиссиясы (мундан ары - Комиссия) экспертиктк жана диссертациялык кеңештер аркылуу илимий жана илимий-педагогикалык кызметкерлердин квалификациясын баалоону ишке ашират, окумуштуулук даражаны изденүү учун колголан диссертациялардын ушул Жобо менен белгиленген критерийлөрдө тутура келерлигин аныктайт жана жогорку квалификацияда илимий жана илимий-педагогикалык кадрларды мамлекеттик аттестациялоо жаңтындағы бирдиктүү мамлекеттик саясатты жүргүзет.

3. Диссертациялык кеңештер жогорку квалификациядуу илимий жана илимий-педагогикалык кадрларды аттестациялоо системасынын негизги зөвнөсү болуп эсептөлөт жана алар билимдин тишелүү тармагтарындағы езүнүн жетишкендиктери менен таанымал болгон жогорку окуу жайларында жана башка мамлекеттик илимий мекемелерде ошол мекеменин етүнч катарынын негизициде, белгиленген тартигине Комиссиянын президиумунун чечими болонча түзүлөт.

4. Докторантуралар жана аспирантураларын, аккредитациянын, илимий мектептеринин жана илимий-изилдөө базаларынын болушу - жогорку окуу жайларынын жана башка мамлекеттик илимий мекемелердин

15

тигил же буд илим тармагында көсири таанымал болуу критерийин аныктайт.

5. Илимдин доктору окумуштуулук даражасы - илимдин кандидаты окумуштуулук даражасы бар изденүүчүлөргө, эл алдында диссертациянын коргоону жыйнитыктары боюнча кабыл алынган диссертациялык кеңештин отуңчүү катынын жана Комиссиянын экспертик кеңешинин кортуундусунун негизинде Комиссиянын президиуму тарабынан берилет.

6. Илимдин кандидаты окумуштуулук даражасы - толук жогорку билимни же магистр академиялык даражасы бар изденүүчүлөргө, эл алдында диссертациянын коргоону жыйнитыктары боюнча кабыл алынган диссертациялык кеңештин отуңчүү катынын жана Комиссиянын экспертик кеңешинин кортуундусунун негизинде Комиссиянын президиуму тарабынан берилет.

7. Оз ишениде мамлекеттик сирдүр түзүн маалыматтарды пайдаланган адамдарга окумуштуулук даражаларды берүү тартиби Комиссиянын илимдин доктору (кандидаты) окумуштуулук даражасын изденүүн алуучу чын мамлекеттик сирдүр түзүн диссертациянын коргоо боюнча диссертациялык кеңештин иши жөнүндө жобосу жана Комиссиянын токтому менен бекитилген окумуштуулук даражаларды берүү тартиби менен аныкталат.

#### 2. Окумуштуулук даражаны изденүүгө колголан диссертацияларга талаптар жана баалоо критерийлери

8. Диссертация жеке илимий-квалификациялык иши болуп эсептөлөт жана ал изденүүчүнүн жеке езү тарафынан жазылышы керек, анда эл алдында коргоо учун автор тарафынан сунуш кылышын жана илимий жыйнитыктардын жана жоболордун жыйнитышы камтылып, ички биримдикке ээ болуп жана талапкердин илимге кошкон жеке салымы куболендерүүлүшү керек. Изденүүчүнүн жыйнитыктарды алудагы конкреттүү жеке салымын аныктоодо диссертацияда жана авторрефератта изденүүчүнүн таандык идея, гипотеза жана алардын эксперименттик ыраствоосу, иштеп чыккан методикасы жана аппараты, алынган натыйжаларынын теориялык жактан иштеп чыгышы, илимий жоболорунун формулировкасы ж.б.у.с. сөзсүз көрсөтүлүшү керек.

9. Илимдин доктору окумуштуулук даражасын изденүүн алуу учун жазылган диссертация жеке илимий-квалификациялык иши болушу көрек жана анын мазмуну томондегү квалификациялык белгиле түрүнде келиши керек:

- илимдин изилденин жаткан чойросундегү жаңы бағытты иштеп чыгуу;

10. Илимдин кандидаты окумуштуулук даражасын изденүүн алуу учун жазылган диссертация аттыйн даярданып, кол жазма түрүнде сунуш кылышын жеке илимий-квалификациялык иши болушу көрек жана анын мазмуну томондегү квалификациялык белгилердин бирине түрүнде келиши керек:

- билимдин тийштүү тармагы учун олуттуу мааниси бар маселедердин чечилиши;

- илимдин чөйрөсүнө жана тематикага жараша өлкөнүн экономикасы учун зор мааниге ээ болгон илимий жактан негизделгөн техникалык, социалдык-экономикалык же технологиялык иштеп чыгуулар берилши керек.

11. Доктордук жана кандидаттык диссертациялар коргоого бир же эки адистик боюнча коюлушу мүмкүн.

12. Медициналык илимдер боюнча илимдин доктору жана кандидаты окумуштуулук даражасын изденүүн алуу учун диссертацияны коргоого адистин же магистрдин диплому менен ырасталган жогорку медициналык билими бар, ветеринардык илимдер боюнча - адистин же магистрдин диплому менен ырасталган жогорку ветеринардык билими бар, ал эми юридикалык илимдер боюнча - адистин же магистрдин диплому менен ырасталган жогорку юридикалык билими бар адамдарга жол берилет. Илимдин кандидаты жана илимдин доктору окумуштуулук даражасын изденүүн алуу учун кортолуп жаткан диссертация эки илимдин чегинде аткарылса, изденүүчүнүн адистиги же адистигинин бири экинчи деңгээлден (магистр) төмөн эмес жогорку кесиптүк билими тууралуу ырастаган документтер менен бекитилген изденүүчүнүн адистигине дал келиши керек.

Кандидаттык диссертацияны коргоого аспирантуралы бүтүргөн адамдарга, ошондой эле изденүүчүлөргө - илимий-изилдөө мекемелеринин уч жылдан кем эмес үзүлтүкүсүз стажы бар штаттык кызметкерлерине уруксат берилет.

17

13. Издениүчүү кандидаттык диссертациясын коргогондо алып чыккан илимий жыйынтыктарын, макалаларын жана жоболорун докторлук диссертациясын коргоодо алып чыгууга болбайт. Диссертациянын ичинде жазылгандардын толуктугү жана жыйынтыктарынын аныктыгы учун изденүүчүү жеке озү, диссертациялык кенештин торагасы жана окумуштуу катымсы, ошондой эле, диссертациялык кенештин мучалорунон түзүлгөн экспертик комиссия жооп беришет.

Илимий диссертациянын салыптан жогорултуу максатында изденүүчүүлөр учун кандидаттык жана докторлук диссертациялардын коргоонун ортосуна 5 жылдан кем эмес убактлуу интервал белгилесет.

14. Диссертациянын автор тарабынан сунуш кылнган жана чечимдер ото таң аргументтeliши жана расмий оппоненттер, диссертациялык кенештин, ошондой эле, экспертик кенештин мучалору тарабынан башка белгилүү чечимдерге салыштырмалуу сын көз менен бааланышы керек.

15. Принадлыйк (практикалык) мааниси бар диссертацияда сандык жана салыптак жана корсоктүрөрдү ишке киргизүү жөнүндө до-кументтер менен таастыкталган автор тарабынан алымган жыйынтыктарды колдонуу, сунуш кылнган технологиялардын, продукциянын, материалдардын улгүлөрүнүн артыкылыгы жөнүндөгү маалыматтар көлтирилиши керек. Ал эми теориялык мааниси бар диссертацияда илимий жыйынтыктар жана наукалык тарафдардан пайдалану жөнүндө сунуштар көлтирилиши керек.

16. Доктордуу диссертационнын негизги илимий жыйынтыктары Кыргыз Республикасынын Жогорку атtestациялык комиссиянын президиуму тарабынан бекитилүүчүү Рецензиялануучу илимий басылмалардын тизмегине кирген илимий басылмаларда жарыланышы керек. Баллдын тийштүү олчому Комиссиянын президиумунун чечими менен белгилесет. Кыргыз Республикасынын чегинен тышкары жарыланган «Scopus», «Web of Science» же РИНЦ системалары аркылуу индекстүүчүү илимий басылмаларда 7ден кем эмес макаланын болушу миддеттүү болуп саналат.

Рецензиялануучу илимий басылмалардын тизмегине Комиссия тарабынан илимий мезгилдүү басылмалардын редакциясынын отгүнчүү каты боюнча экспертик кенештин сунушунун негизинде түзүлтүү жана эки

жылда бир жолу жаныртылат. Ап бир илимий басылма учун баллдык баа Комиссиянын президиумунун чечими менен көрөт.

17. Гезиттик макалалар, депонирленген кол жазмалар, докладдын тезистерине жарыланган эмгектердин тизмесине кирбейт.

18. Илимдин кандидаты окумуштуулук даражасы бар, республиканын эл чарбасынын онүгүшүнө илимий-практикалык салым кошкон жана илимдин тийштүү тармагында или жетишкендиктерге ээ болгон окумуштууларга жана ондурштуун көрүнүктүү адистерине эрежеден сирткәрм, илимий доклад түрүндөгү докторлук диссертацияны коргоо тукутуда берилет.

19. Илимий доклад түрүндө даярдалган докторлук диссертацияларга көрөлтүрүлгөн талаптар жана анын коргоосун еткерүү тартиби Диссертациялык кенеш жөнүндө жободо аныткалаат.

20. Кандидаттык диссертационнын негизги илимий жыйынтыктары Рецензиялануучу илимий басылмалардын тизмегине кирген илимий басылмаларда жарыланышы керек. Баллдын тийштүү олчому Ко-миссиянын президиумунун чечими менен белгилесет.

Кыргыз Республикасынын чегинен тышкары жарыланган «Scopus», «Web of Science» же РИНЦ системалары аркылуу индекстүүчүү илимий басылмаларда 2ден кем эмес макаланын болушу миддеттүү болуп саналат.

21. Басма органынын бир санына изденүүчүнүн 2ден көп эмес ма-каласы жарыланыла болот.

22. Акырынкы макалалар диссертацияны диссертациялык кенешке сунуш кылаадардан 3 ай мурун жарыланышы керек.

23. Диссертационнын негизги илимий жыйынтыктарын чагылдырыган интегратор: ачылыш жасагандыгы учун берилген дипломдор; обйол табуударга берилген патенттер; пайдалу моделе берилген куболук; ондурштуук үлгүү берилген патенттер; компьютердик программалар; интегралдык микросхемалардын топологиясы киргизилет.

24. Диссертационнын тарниделиши Комиссиянын президиумунун чечими менен бекитилүүчүү Диссертацияны жана авторефератты тарниздоо боюнча нускамада аныкталган талаптарга ылайык келиши керек.

25. «Кыргыз Республикасынын мамлекеттик тили жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 19-беренесине үлайык диссера-

19

ция мамлекесттик жа расмий тилдерде жазылат.

26. Диссертацийнын темалары илимий мекемелердин, ЖОЖдор-дум негизги илимий-изилдөө интеграторлардын багыттары менен байланыштуу болупу жана алардын окумуштуулар кенештери тарабынан ар бир изденүүчүү жеке бекитилүүшү көрек жана негизги интегратор жери боюнча жетекчилик менен макалудаышыши керек.

Докторлук диссертациялык интеграторлардын бекитилген илимий окумуштуулар көрек жана байланыштуу болупу көрек.

27. Докторлук диссертация илимий кенешчинин жетекчилиги менен иткарлаптат. Докторлук диссертацияга илимий кенешчи катары илимдин доктору тартибыт.

Докторлук диссертация эки адистик боюнча жа илимдердин жо-шуулушца аткарылган учурда экинчи илимий кенешчини - илимдин доктору дайындоо урукусат берилет.

Докторлук диссертацийнын темасы изденүүчүү илимдин канди-даты окумуштуулук даражасын ыйгаргандан кийин, диссертация даяр-далгандын мекемесин же жогорку окуу жайларынын окумуштуулар кенешчинин чечими менен диссертация коргоо көрөлгөнчөн 5 жылдан көм эмес убактукта бекитилет.

Окумуштуулар кенешчинин илимий жетекчини дайындоо жөнүндөгү чечими Комиссияга атtestациялык иш менен көшө тири-келип берилет.

Докторлук диссертация изденүүчүү тарабынан жеке, илимий кенешчинин аткарылса да болот.

28. Кандидаттык диссертацийнын илимий жетекчилигине адистиги боюнча авторефератка, ал эми башка адистиктер боюнча эмгектердин жыйындысына шайкеш келген илимдин доктору дайындалат. Эки илимий жетекчинин дайындалышына эгер, кандидаттык диссертация эки илимдин же эки адистиктин кошулушунда аткарылган учурда гана урукусат берилет.

29. Комиссиянын экспертизие кенеши аныктаган озгечо учурларда Комиссиянын урукусаты менен илимий жетекчилике илимий жана илимий-педагогикалык стажы бар илимдин кандидаты тарти-лыши мүмкүн. Ага илимдин кандидаты окумуштуулук даражасы ый-гарылган учурдан баштап 5 жылдан көм эмес убактукта отшуу көрек.

кандидат 5 жылдан көм эмес доцент окумуштуулук наамында болушу, ошондой эле «Scopus», «Web of Science» же РИНЦ системалары аркылуу индекстүүчүү илимий басылмаларда жарыланган макалаларды тапшыруусу зарыл. Баллдын тийштүү олчому Комиссиянын президиумунун чечими менен белгилесет.

30. Кандидаттык диссертация боюнча тема жана илимий жетекчи диссертация даярдалган илимий мекемесин же жогорку окуу жайларынын окумуштуулар кенешинин чечими менен диссертация коргоо көрөлгөнчөн 5 жылдан көм эмес мөөнөттө бекитилет.

31. Егер бир жетекчинин же кенешчинин жетекчилиги менен аткарылган эки диссертацияга диссертациялык кенеш же Комиссиянын президиуму тарабынан терс чечим чыгарылса, илимий жетекчи же кенешчи аспиранттардын жана окумуштуулук даражасы изденүүчүүлөрдүн диссертациялык интеграторлардын жетекчилик көлүүдөн Комиссиянын чечими боюнча уч жылдык мөөнөттө чөттөттүлөт.

32. Изденүүчүү диссертацийнын жазууда материалларды же айрым жыйынтыктарды алып жаткан авторгоро жана анын эмгектегин шилтеме бергүү миддеттүү.

33. Изденүүчүү диссертацийнын жазууда авторлоштуронун идеяларын же иштеп чыгууларын пайдаланган учурда, ошол эмгектегире жана иштеп чыгууларга кошкон конкреттүү же салымын сезсүз корсогтуу менен диссертацийнын жана авторефератында алардын салымын да корсогтуу миддеттүү.

Диссертацияда авторгоро жана (же) ездештүрүлгөн булакка, оку-муштуулук даражасы изденүүчүү менен авторлош аткарылган илимий интеграторлардын жыйынтыктарына, авторлоштурого шилтеме жаса-бастаа өздөнүүрүлгөн материаллар колдонулган, диссертационнын негизги илимий жыйынтыктары баяндалган окумуштуулук даражасы изденүүчүү тарабынан жарыланган интегратор жөнүндө диссертацийда тур-ура эмес маалыматтар берилген учурларда, комиссия тарабынан атала-ган диссертацияни 2 жылдан эрте эмес убактуктан кийин кайрадан кор-гоо укуту менен диссертация кароодон алып салынат.

34. Автордоштуука алынган илимий жыйынтыктар авторлоштурорунун бирөөнүн гана диссертацийсина толугу менен киргизилет. Илимий жыйынтыктарды толук же жарым-жартырай пайдалануу учун негизги авторлоштуронун жазуу жузүндө макулдуугун алыши көрек. Ал диссер-

20

21

тациллык кенесшисе жана Комиссияга жиберилгүч аттестациялык документтерге тириклет.

### 3. Кандидаттык экзамендер

35. Кандидаттык экзамендер изденүүчүлөрдүн кандидаттык диссертацияларын даяраодогу аттестациялопун бир болулук болуп эсептөт. Экзамендердин максаты - изденүүчүнүн көситтик билимминин деңгээлии, ез алдынча илмий-иззілдеоччулук ишке даярдыгынын даражасын аныктот. Издешүүчүнүн диссертациясын коргоого жиберүү чүгү кандидаттык экзамендерди тапшыруу мидеттүү болуп эсептөт.

Издешүүчү кандидаттык экзамендерин тапшыруу учун жогорку окуу жайын из алдынча таңдайт.

36. Илимдин кандидатынын окумуштуулук даражасын изденүүчү томондогу дисциплинайлар боюнча:

- илимдин тарыхы жана философиясы;
- чет тили;
- диссертациянын темасына ылайык аттайын дисциплинадан;
- мамлекеттик тилдес кандидаттык экзамендерди тапшырыши кесрек.

37. Жогорку билими диссертация даярдалган илимдин тийиштүү тармагына туура көлбөгөн илимдин кандидатынын окумуштуулук даражасын изденүүчүлөр кошумча кандидаттык экзаменди диссертациян коргоого кабыл алынган адистикке ылайык дисциплинене боюнча тапшырат.

38. Кандидаттык экзамендер мекемелердин же жогорку окуу жайлардан жетекчилеринин уруксаты боюнча бир жылда еки жолу (май-июн, октябрь-ноябрь) сессия түрүндө кабыл алынат.

39. Диссертациялык ишти диссертациялык көнешик койгон учурда аттайын дисциплина боюнча кандидаттык экзамен сессиянын мөөнөтүнөн тышкырын убакта алынып калышы мүмкүн.

40. Атайын дисциплина боюнча кандидаттык экзамендер коргоо боло турган жерде тапшырылат.

41. Чет олкөлүк изденүүчүлөрдүн (КМШ олкөлөрүнүн жарандарынан башка) кандидаттык экзамендер чет тили катары кыргыз же орус тили боюнча белгилесет.

42. Эгер диссертация еки адистиктин кошулган чегинде аткарылган болсо, изденүүчү кандидаттык экзамендерди ар бир адистик боюнча ез-езүүчө ар башка күндерү тапшырат.

43. Атайын дисциплина боюнча кандидаттык экзамен еки болүктөн: тиңтүү программадан - тийиштүү тармактагы алдынки жогорку окуу жайлар жана илмий мекемелер тарабынан интеллип чыккан адистик боюнча минимум жана тийиштүү кафедра (белүм, сектор, лаборатория) тарабынан интеллип чыгуучу кошумча программа боюнча тапшырылат.

Кошумча программа ошол илмедин жана белүмдерүн жана изденүүчүнүн илмий иззілдеоччулорунун бағыты менен байланышкан белүмдердүү киргизиши, ошондой эле, илмедин ошол тармагындағы акырық жетишкендиктерди жана жана адабияттарды эсепке алыши керек.

44. Илимдин тарыхы жана философиясы жана чет тили боюнча кандидаттык экзамендер Кыргыз Республикасынын билим берүү жана илм жаалтындағы ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдарында интелип чыгуучу жана бекитилүүчүнүү программалар боюнча тапшырылат.

45. Илимдин тарыхы жана философиясы боюнча кандидаттык сыннаткы из алдынча философия кафедралары бар жогорку окуу жайларында жана Кыргыз Республикасынын Улуттук илмидер академиясынын институттарында тапшырууга уруксат берилет.

46. Чет жана мамлекеттик тилдер боюнча кандидаттык сыннаткы тишелүү бағыт боюнча илимдин кандидаттары жана докторлору интиген жогорку окуу жайларында жана илмий мекемелерде тапшырууга жол берилет.

47. Чет тилдерди боюнча адис адамдар ошол адистик боюнча аспирантурасы бар жогорку окуу жайларында жана илмий мекемелерде чет тили боюнча кандидаттык экзамен берилет.

48. Чет тилдерди боюнча адистешелген адамдар учун чет тили боюнча кандидаттык экзамендерди кабыл алуучу комиссиянын курмына квалификациялуу адис-чет тилин окутуучулар, ошондой эле, аспиранттын адистиги боюнча кафедралын жана илмий мекеменин белүмдерүнүн окумуштуулук даражалары бар жана тишелүү чет тилинде эркин сүйлөй алган окулдуру да комиссиянын курмына киргизилет.

49. Аспирантурасы бар жогорку окуу жайлар жана илмий мске-  
мелер башка уюмдардын аспиранттарынан жана изденүүчүлөрүнөн  
кандидаттык экзамендерди ала алышат. Ар бир дисциплини боюнча  
кандидаттык экзамендерди кабыл алу комиссияның жогорку окуу жайларының  
жээ илмий мекемесинин жетекчиинин бүйрүгү менен дайында-  
лат. Анын курамында торага (проректор же директордун орун басары),  
квалификациялык түрдөн илмий жана илмий-педагогикалык қызметкерлер-  
дин ичинен эки-уч мучалору болот.

50. Эгер, комиссияның жылбында кабыл алынып жаткан экзамендердин профилүү бөюнча экиден кем эмес адис, анын ичинде илмидин бир доктору катышып отурса, ушул Жобонун 48-пунктунда көрсөтүлгөн учурлардан тышкары, кандидаттык экзамендерди алуга толук үкүстүр.

51. Кандидаттык экзамендерди кабыл алып жаткан учурда ошол экзамен алынын жаткан уюмдук диссертацияларды коргоң болонча тишиншүү көнешиний мүчөлору, мекеменин ректору (директору), про-ректору (директоруну орун басары), Комиссиянын, ошол уюм баш-тийен министрлігінде, ведомствуун және башқа мамлекеттік органдың окулдору катынша алыншат.

52. Кандидаттык экзамендан тапшыргандыгы жөнүндө белгиленген формадагы куболук берилст, ал эми ақырык экзаменди тапшырган жерде бойонча мурункы кандидаттык экзамендерди бергендиңгир жөнүндө куболуғу бирдиктүү жана куболукке алмаштырылат.

53. Жогорку окуу жайлардын ректорлоруна, илмий мекемелердин жетекчилерин жана алардын орун басарларына (проректорлордо, дикторлорунуң басарларына) негизги иштеген жеринен кандидаттык экзамендерди тапшырууга уруксат берилбейт.

54. Кандидаттык экзамендерди өткөрүүнүн бекитилген тартиби бузулган учурда, Комиссия экзамендерди тапшыргандыгы жөнүндөгү документтى кабыл албайт.

55. Кандидаттык экзамендер тапшырылган күнден он жыл өткенге чейин жарактуу дес эсептөт.

#### **4. Диссертациянын коюлушу жана корголушу**

56. Издемүчү диссертациялык ишин Комиссиянын чечими боюнча түзүлгөн диссертациялык көңөштүн кайсынысына болсо да көнуга укуту бар. Бирок, диссертациянын адистиги диссертациялык көңөштүн көргөз откөрүү укуту берилген адистикке түра келиши керек.

57. Жылоруктуң жаңылардың ректорлоруна жана профектроруна, укымдардан жана мекемелердин жетекшілерине, орун басарларына алар жетекшеген укымдарда жана мекемелерде түзүлгөн диссертациялар көнештедеги диссертациялардың кордоғоюң түшүн салынты.

58. Мамлекеттік бійнан орғандарның жеке жағдайларын анықтаудың көмекшілігінде көзделу мүмкін болады.

59. Кандидаттык көзешті докторлук диссертацияларды коргоого уруксат берилбейт.

60. Диссертациялык көнеш кандидаттык диссертацияны коргоо учын бардык зарыл документтер издеңүүчү тарабынан берилген күндөн үч айдан кеч эмес, ал эми докторлук диссертацияны төрт айдан кеч эмස убакытта диссертацияны коргоого кабыл алат же болбосо талапкерте көрсөтүлгөн мөөнөттө диссертацияны коргоого алуудан баштартуу жөнүндө жүйелүү корутунду берет.

61. Диссертациялық көнештің урұксаты менен кол жазма укугунда доктордук диссертация үчүн еки басма табакка чеңбіл жана кандидаттық диссертация үчүн бир басма табак көлемунде диссертацияның тиілде жазылса, ошол тиілде авторефераттың жағынан шырынды көрек. Гуманистардың илмімдер жағында доктордук жана кандидаттық диссертациялар болонған авторефераттың көлему 2,5 жана 1,5 басма табакка чеңбіл көбйтілушту мүмкун.

62. Диссертацияны коргоот кабыл алғандан жана диссертациялык көзештін диссертационның авторефератын чыгарууга берген уруқсаттын алғандан кийин, диссертациянын корго датасы жөнүндө жарыя Комиссияның сайтына жайгаштырылат.

63. Мамлекеттік тилде жазылған диссертациялардың илимий жетишкендиктерин үгүттөө жана тышқы экспертиза жүргүзүү

24

25

мүмкүнчүліктөрү үчүн автореферат орус тилинде да басылышы көрсек.

64. Авторефератта диссертациянын негизги идеялары жана жыйынтыктары жазылымы, жүргүзүлген изилдеөлөрүнө автордук кошкон салымы, жаңылыгынын даражасы жана изилдөөнүн жыйынтыктарынын практикалык баалуулугу көрсөтүлүшү көрсек. Диссертациянын темасы боюнча гана жаңыр көргөн иштеринин тизмеси көлтирилед. Диссертациянын авторефератта тиографиялык ыкма менен диссертациянын көнеші тарафынан аныкташуу сан бойонча басылат.

65. Авторефераттагы резюме (аннотация) мамлекеттік, расмий жана ағылшын тілдеріндегі берилет. Резюменниң тексті кысқа түрде изилдоонуны обектистын, иштеп мақсатын, изилдөөнүн методун, алынган жыйниткыштарды жана алардын жаңылығын, пайдалануунын дара жасын же пайдалануу боюнча сунуштарды, колдануу тармагын чыгарылыштын көрек. Резюменниң көлөмү бир беттен ашыпашы көрек жана ал авторефераттагы коломону кибірт.

Акторгерлаптада коломынан кирсөт.

66. Акторгерлап диссертациялыктың кенештүшүн чечими боюнча диссертациялык кенештүштүн мүчөлөрүнө, сезүз жана кошумча жиберилсөттүргөн мекемелердин тизмессине киргөн жана кызықтар уюмдарга, алестерге диссертациянын коргоого чейин бир айдан кеч калтырылбай жоноголот.

түнштікке тармактарындағы компетенттүү окумуштулардың ичинен, алдыңынан жасауда мақаладу менен расмын оппоненттердің дайындағыт. Расым оппоненттердің башка мамлекеттердин окумуштуларынан да дайындашылы мүмкүн.

69. докторлук диссертацияға илмінен доктору даражасы бар үч расмий оппонент дайындалат, бирок алардың бирөө гана диссертацияның коргоғоға кабыл алған диссертациялық көсепшін мүчесү болуыш мүмкүн.

70. Кандидаттык диссертацияга еки расмий оппонент дайындалат, алардын бирөө илимдин доктору, ал эми экинчеси илимдин доктору жс

кандидаты болушу көрсөк жана расмий оппоненттердин бирөө гана диссертацияны коргоого кабыл алган диссертациялык жөнөштөнүү мүчесү болушу мүмкүн.

Эки адистиктін көшүлүшүндө аткарылған диссертациялар жақталған учурда расмий оппоненттер эки адистик боюнча дайындалат.

Диссертациялык көзөп түзүлген мекеме оппоненттердин эмгек ақысын Кыргыз Республикасының Өкмөтүнүн 2011-жылдын 27-январьдагы N 30 «Бюджеттік каржалыодуғы мекемелерде, ушомдара жана ишканаларда окуу сабактарын откөрүүгө тартылган кызметтердердин эмгек ақысын төлеөнүн шарттарын жана эмгек ақынын салтына төлеөнүн ставкаларын берүүшүү жөнүндө» токтомуна ылайык төлөт берет.

71. Президиумдун, экспертиз көңілдердин мүчелеру жана Комиссиянын аппаратының қызыметкерлері, диссертациянын корогоға кабыл алған диссертациялық көңілдің төрагасы, төраганын орун басары жаңа оқумыштуу катысы, издеңүүчүн илимий жетекчилері (консультанттары), диссертациянын темасы боюнча жарыяланған иштер бойонча издеңүүчүн авторлорштору, илимий жетекчикин же консультанттын жалын жетекчилик ин алдында диссертациялық иштерде атқарышикан адистер расмий оппонент боло алышшайт.

72. Диссертация аткaryлган жана издеңүүчү же илмий жетекчиши иштеген жогорку окуу жайлардын ректорлору жана проректорлору, мөксемдердин жана уюмдардын жетекчилери, алардын орун басарлары, кафедраны, лабораторияларны, секторлорун, мекеменин болумдерүнүн жетекчилери жана кызметкерлери, ошондой элс издеңүүчү заказчи же аткаруучу (бирге аткаруучу) болуп, илмий изилдөө иншер жүргүзүл жаткан жерден да оппонент алуга болбойт. Расмий оппоненттер ар башка уюмдардын кызметкерлери болушу көрсөк.

73. Расмый оппонент диссертацияны жана диссертациянын темасы бөюнч жарылғанын иштерде иликтеоңнұры негизгендегиде диссертацияның көңешке жазу турунда квалификациялу пикір берет. Анда тандылған алымнан темасын актуалдулугу, диссертацияда берилген илмий жағынан, жаңынтықтардың жана сунуштардың негизделешілік даражасы, алардың түралынты жана жаңынтылығы, илмий жана практикалы маанилүүлүгү, ошондай элс, диссертациянын шулай Жобода белгиленсек.

26

27

ген критерийлерге ылайык келс турғандыгы жөнүндө корутунду берилет.

74. Расмий оппонент езү даярлаган пикиринин калыстыгы жана сапаты, ошондой элс, аны диссертациялык көңіл тарабынан белгиленген берүү мөөнөтүн сактагандыгы учун жооп берет. Диссертациялык көңіл расмий оппонентке Жобонун талаптарына ылайык көлбекен пикири кайра иштөө учун берууга укукту. Расмий оппоненттердин пикирлеринин көчүрмөлөрү диссертацияны коргоого чейин 10 календарлык күн мурун талапкердин колуна берилет.

75. Диссертациялык көңілштер диссертациялар бояонча жетектеочу (оппоненттик қылуучу) уюмдарды (илимий, илимий-изилдөө, илимий-өндүруштүк, индүрүштүк уюмдар, мекемелер, жогорку окуу жайлары), анын инициал республикадан тышкы турған, тийиншүү илимдин же экономиканын, укуктун ж.б. тармагында озүнүн ири жетишкендиктери менен белгилүү болгон, диссертациянын илимий жана практикалык балалуулуту калыс аныктай ала турған уюмдарды дайындашат. Жетектеочу уюмдан кызметкерлерди расмий оппонент бола алышпайт.

76. Жетектеочу уом катары сунуш кылымган уюмдардын тизмеси Комиссия тарабынан белгиленет жана анын расмий сайтына жайгаштырылат.

77. Жетектеочу уюмдан пикириңе диссертацияны автору тарабынан алынган жыйынтыктардын илим жана индурулуш учун маанилүүлүгү чагылдырылат. Прикладдык мүнәздөгү иштер жөнүндөгү пикирде да, диссертациянын жыйынтыктарын жана натыйжаларын пайдалануу бояонча конкреттүү сунуштар камтылышы керек.

Диссертациялык көңіш белгиленген талаптарга жооп бербеген пикирин жетектеочу уюмга кайтарып берүүге укукту.

78. Жетектеочу уюмдан пикири айстерилип көңіри катышуусунда талкууланып, анын жетекчиси же жетекчинин орун басары тарабынан бекитилет. Жетектеочу уюмдан пикириңиң көчүрмөсү изденүүчүгө диссертацияны коргоого 10 календарлык күн калгана чейин берилет.

79. Жетектеочу уюмдан же расмий оппоненттердин бир терс пикири болгон учурда изденүүчүнүн каалоосу бояонча диссертациялык көңіш диссертациянын коргоосун дайындаши мүмкүн.

80. Жетектеочу уюмдан же расмий оппоненттердин эки пикири тен тере болгон учурда диссертациялык көңіш диссертациянын коргоосун дайындаид албайт.

81. Диссертацияны кароодон алып салуу жөнүндө чечим кабыл алган Диссертациялык көңіш бир айдым ичинде Комиссияга кабарлоого милдөттүү.

82. Диссертациялык көңіштин жыйынның эгер, анын ишине курамга киргендердин үчтөн экиси катышып отурса укукту деп эсептелет. Окумуштуу катчы илимдин кандидат болсо, ал илимдин докторунун окумуштуулук даражасын берүүгө бояонча маселеге добуш берууга катыштууга укуг жок.

83. Докторлук диссертацияны коргоодо жыйынга каралуучу диссертациянын шифры бояонча илимдин жок дегенде уч доктору, ал эми кандидаттык диссертацияны коргоодо экиден кем эмесс илимдин доктору коргоого коюлган диссертацияларды квалификациялуу талкуулоо учун сезүз катышуусу керек.

84. Илимдин докторунун же кандидатынын окумуштуулук даражасын берүү маселеси бояонча диссертациялык көңіштин чечими егер, жыйынга катышкан жана добуш берүүгө укукту көңіштин мүчөлөрүнүн үчтөн экиси ал учун добуш берген болсо он чечилди деп эсептелет.

85. Диссертациянын эл алдында коргулушу илимий дискуссия муназзудө жана жогорку талап көючүлүктүн, принциптилүүлүктүн жана илимий этиканы сактоонун шартында отушу керек, ошол эле учурда диссертацияда берилген бардык жыйынтыктардын, илимий жана практикалык мүнәздөгү сунуштардын чындыгы жана негиздүүлүгү көненесири талдоого алыныши керек.

86. «Кыргыз Республикасынын мамлекеттик тил жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 19-беренесине ылайык диссертациянын коргулушу мамлекеттик же расмий тилде откөрүлүшү мүмкүн.

87. Расмий оппоненттер диссертациянын коргоосуна катышууга милдеттүү. Диссертацияга он пикири берген расмий оппоненттердин бирөөсүнүн гана жүйелүү себеби бояонча (иши сапарына кетсе, деп соолугуна байланыштуу, ўй-булолук шарттар бояонча) диссертациянын коргоосуна катышпай калышына езгөче тартыпте уруксат берилет. Бул учурда диссертациялык көңіштин жыйында ошол катышпай

турган оппоненттін пикіри толугу менен оқулуп берилет.

88. Расмий оппоненттердин экөө тен, же болбос диссертацияга терс пикір берген расмий оппонент келбей қалған учурда диссертацияның коргоосу өткөрүлбейт.

89. Диссертацияның коргоосу бүткәндөн кийин диссертациялық көңіл окумуштуулук даражасы берудү жөнүндегү массле бояонча жашыруни добуш берүүнү өткөрот. Қалған жол-жоболор Диссертациялық көңіл жөнүндө жобоғы ылайык өткөрүлдөр.

90. Корутундуң изденүүчүнүн жеке өзү тарабынан алынган жи ортуунду илимий жыйынтыктары, алардын түуралыгына жана жашынтына берилген баа, алардын теория жана практика үчүн маанини, диссертациялық изилдоонун жыйынтыктарын пайдалану жөнүндө сунуштар чагылдырылат жана аткарылтадан иштін квалификацияның белгилерін көрсетүлөт.

Мында диссертацияның квалификациялық белгилери ушул Жобонын 9, 10-пункттарында көлтирилген формулировкаларға тақ ылайык көлтирилиши көрсөт.

Корутундуң көтүрмөсү изденүүчүтө анын оттунучу бояонча бир айлак мөннөтте берилет.

91. Коргоонун жыйынтыктары бояонча чечим ой чыккан учурда, диссертациялық көңіл корго өткөндөн кийин бир айдан ичинде Комиссияга изденүүчүнүн аттестациялық делосун, диссертацияның жана авторфератынын (электрондук версиясы менен) нұскаларын жиберет. Окумуштуулук даражасы ыйгаруу бояонча аттестациялық делонун экинчи нұскасы жана изденүүчүнүн диссертациясы диссертациялық көңіл түзүлгөн мекемеде 5 жыл сакталат.

92. Изденүүчүнүн аттестациялық делосун тариздөө Комиссия белгилеген тартилге жүргүзүлөт.

93. Диссертацияның коргоосунун жыйынтығы бояонча терс чечим чыгарылған учурда изденүүчүтө диссертациялық көңіл тарабынан документтерин кайра берүүнүн тартиби жана Комиссияга жиберилүүчү документтердин тизмеси Диссертациялық көңіл жөнүндө жобо менен аныкталат.

94. Коргоонун жыйынтығы бояонча диссертациялық көңіл тара拜ынан терс чечим чыгарылған диссертация 2 жылдан кийин гана кайра коргоого қоюлушу мүмкүн. Кайрадан коргоого Комиссиянын урукстасы

талаپ кылышынан. Кайрадан коргоодо расмий оппоненттердин курамы толугу менен алмаштырылат да, жаңы жетектөөчү уом дайындалат.

## 5. Диссертациялардын Комиссияда қаралышы

95. Диссертациялық көңіштердин ишине жана диссертациялардын ушул Жобо менен аныкталған критерийлөргө туура келишин контролдоо, ошондой эле, Комиссияның президиумуна сунуштарды даярдоо Комиссияның экспертик көңіштери жана аттестациялық белгімдерүү тарабынан ишке ашырылат. Экспертик көңіштердин иш тартиби Эксперттик көңіш жөнүндөгү жобо менен аныкталат.

96. Диссертациялық көңіш диссертация бояонча езүнүн корутундуң сапаты жана калыстырылған түрдө берилет. Эгер диссертациялық көңіштин корутундуң жетишэрлік деңгээлде аргументтебесе, экспертик көңіштин сунушу бояонча Комиссия аны толуктан иштеп чыгыш үчүн диссертациялық көңішкес кайтарып берет. Диссертацияны кайрандаң караған кезде изденүүчүнүн диссертациялық көңіштин жынынын катышшуусу миддеттүү эмес.

97. Диссертацияның экспертизасы диссертациялық көңіш тарабынан сапатсыз жүргүзүлгендүгү экспертик көңіш тарабынан аныкталса, Комиссия ошол экспертик көңіштин сунушу бояонча диссертацияны аттестациялық делосу менен бирге ушул Жобо менен аныкталған критерийлөргө анын туура келиши жөнүндө көшүмчү корутунду (жамааттык рецензия) алып үчүн диссертациянын профили бояонча башка диссертациялық көңішкес же иштін ошол чойресүүде компетенттүү көз карандысыз уомга, ИИИлерге же лабораторияларга жибере алат.

98. Көшүмчү корутундуга (жамааттык рецензияга) жиберилген диссертацияны кароо учурunda диссертациялық көңіштин жынынын өткөрүү жол-жобосу Диссертациялық көңіш жөнүндөгү жобо менен аныкталат.

99. Зарыл учурда экспертик көңіш езүнүн жынының изденүүчүлөрдү, диссертацияның коргоосу өткөрүлгөн же диссертациялық көңіштин көшүмчү корутундусу даярдалган диссертациялық көңіштин жетекчилерин, расмий оппоненттерин, илимий жетекчилерин жана илимий көңішчилерин, жетектөөчү уомдардын оқулдерүү, ошондой эле көшүмчү корутунду (жамааттык рецензия) даярдалган